

Emlékezés a százados szegedi árvízre

Az 1979-es év helyi megemlékezéseinek középpontjában Szegeden a 100 esztendővel ezelőtti nagy árvíz állt. A szomorú eseményre emlékezve 1979. március 11-én az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és Szeged Megyei Város Tanácsa együttes emlékülést tartott. A két testület, a társadalmi és a tömegszervezetek képviselőit, a vízügyi szervezetet, valamint a meghívottakat harangszó emlékeztette a 100 évvel ezelőtti katasztrófára. A nagy árvíz óta az esemény emlékére minden március 12-én hajnalban a harangokat megszólaltatják. *Papp Gyula*, a városi tanács elnöke emlékbeszédében felidézte az előzményeket: Szeged magára hagyatottságát a védekezésben, a pusztulást, majd az újjáépítést, amelynek feltétele a nép akarata és városszeretete volt. Az újjáépítés korunkban is folytatódik, a város lakossága az elmúlt száz év alatt még 100 ezerrel gyarapodott, átalakult társadalmi és településszerkezete, ennek ellenére őrizni kell a nagy árvíz után kialakított és ma már történelminek minősített városképet. Az emlékülést *Győri Imre*, az MSZMP KB titkára köszöntötte és különösen az 1970. évi árvízre emlékeztetett.

Ezután Szeged sok ezernyi lakosának jelenlétében folyt le a Tisza-parton a centenáriumi emlékmű és a partfal avatása. Az emlékművet a Lenin körútnak (másképp: Kiskörút) a déli kezdetén, a partfal végén emelték. A 12 m magas, gránit alapokon nyugvó, ércből készült emlékmű (*Segesdi György* alkotása, építészeti megoldása *Takács Máté* városi főépítész munkája) a romboló természeti erők felett diadalmaskodó emberi akaratot fejezi ki. Az emlékműhöz gránittömbök csatlakoznak, melyekre Szeged címerén kívül annak a hat fővárosnak (Bécs, Berlin, Brüsszel, London, Róma és Párizs) nevét és címerét vésték, amelyek kiemelkedtek a város megsegítésében. Az új partfal 1500 m hosszú, biztos védelmet nyújt, és építészeti szempontból is kiváló alkotás.

Délután a Bécsi körút 2. sz. háznál rendeztek rövid ünnepséget, ahol a ház falán emléktáblát avattak fel. A márványtáblán az ún. Nagykörút szakaszainak névadóit, az előbb felsorolt városok nevét örökítették meg.

Még ezen a napon, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai kiállítási épületében nyílt meg a *Mi Tiszánk* című tárlat a szegedi festőművészek alkotásaiból. Ugyanott az *Árvizi képek* című kiállítás, amelynek anyagát a szolnoki Damjanich János Múzeum és a helyi múzeum anyagából állították össze. A *Szegedi városrekonstrukció, várostervek* című kiállításon a Móra Ferenc Múzeum és a Csongrád megyei Levéltár anyagából a város újjáépítéséről, egyes épületekről mutattak be eredeti tervrajzokat, fotókat. Itt említjük meg, kevés olyan városunk van, amelyeknek épületeiről ennyi tervrajz volna, mint Szegedről. Az újjáépítés alkalmával a terveket be kellett mutatni a hatóságoknak, és ezek megtalálhatók a levéltárban. Új-Szegeden, a gátórházban *Árvizi centenáriumi kiállítást* nyitottak meg árvízvédelmi eszközökből. A városi tanács és a Hazafias Népfront városi képviselőjében az új-szegedi temetőben megkoszorúzták a nagy árvíz áldozatainak közös sírját.

A centenáriumi egyéb módon is emlékeztetéssé tették. A Magyar Éremgyűjtők Csongrád megyei Szervezete Árvizi Emlékérmeket bocsátott ki. A helyi napilap, a Dél-magyarország hagyományaihoz híven a megemlékezések részletes ismertetésén kívül lényegesen hozzájárult az esemény tudatosításához: Sz. *Simon István*, a lap főszerkesztője Nagyvizek krónikája címen 30 folytatásos cikkben ismertette a katasztrófa előzményeit és az utána következő néhány nap eseményeit. Az ünnepség napjára a cikkek kötetben is napvilágot láttak.

Bátyai Jenő Az újjáépítés krónikája címen már az ünnepség után, 15 közleményben ismertette Szeged fejlődését napjainkig. Árvizi képeskönyv címen *Tóth Béla*, a Somogyi Könyvtár igazgatója, József Attila-díjas író a nagy árvíz időszakának fényképes, rajzos, plakát- és nyomtatványanyagát jelentette meg. Ebben a kötetben sajátos írói eszközeivel járult hozzá az események megismeréséhez. *Vizek és Emberek* címen (Sz. *Simon István* szerkesztésében) az Alsótiszai Vízügyi Igazgatóság miniatűr kötetet adott ki. Még ebben az évben a Hidrológiai Közönyben szegedi tanulmányok jelennek meg a folyóirat különszámaként.

Az árvizi megemlékezések egész évben folynak. Áprilisban környezetvédelmi konferenciát rendeztek. Májusban a magyar éremgyűjtők IX. országos vándorgyűlését tartották meg Szegeden. Júliusban a Dugonics téren árvizi szökökutát avattak fel. Novemberben pedig megrendezik a IV. Országos Városépítési Tanácskozást.

A szegedi piactér a nagy árvízkor

A HNF Szegedi Városi Honismereti Bizottsága, a TIT helyi szerve és a Magyar Történelmi Társulat Csongrád megyei Szervezete rendezésében felolvasó ülésen emlékeztek meg a centenáriumról. *Dr. Vágás István* a Tisza hidrológiai viszonyairól, *Oltvai Ferenc* a szegedi árvízi vészbizottmányról, *dr. Máriaöldy Márton* az újjáépítésről készített tanulmányaikat mutatták be.

Megemlítjük, hogy az iskolai honismereti szakkörökben és különböző intézetekben az osztályfőnöki órákon foglalkoztak a város történetének ezzel a nevezetes eseményével, továbbá felkeresték a kiállításokat és az emlékeket.

A honismereti mozgalom terjesztésének egyik fontos eseménye volt az a vetélkedő, amelyet a Hazafias Népfront Szegedi Városi Bizottságának Honismereti Bizottsága a KISZ Városi Bizottságával együttesen rendezett meg az ifjúság részére: Száz év Szeged történetében címen. A vetélkedőt 1979 januárjától kezdve több szakaszban folytatták. A felhívásra 105 négytagú csapat jelentkezett Szeged közép- és szakiskoláiból, ipari tanuló intézeteiből, vállalatoktól, intézményektől. A verseny első feladataként Szeged munkásmozgalmi emlékhelyeiről fotókat kellett készíteni és azokat tablókon bemutatni. Olyan emlékhelyeket is felderítettek (illegális találkozó helyeket), amelyekről az igen kiterjedt helyi irodalomban sincsenek adatok. A legsikerültebb tablókat a vetélkedő döntője alkalmával — március 17-én — az új Ifjúsági Házban kiállították. Az elődöntő, a középdöntő és a döntő versenyfeladatait az árvízzel és a védelemmel, a város újjáépítésével és Szeged történetével kapcsolatban dolgozták ki. Egy-egy vetélkedőn 100 kérdést tettek fel. Zeneszámokat, a város részleteit feltüntetve, vetített képeket, néprajzi tárgyakat kellett felismerni. A döntőbe hat csapat jutott, a bíráló bizottság elnöki tisztét *dr. Péter László* irodalomtörténész töltötte be. A döntőbe jutott csapatok egyik feladata az volt, hogy keressék meg a város területén azokat a helyeket, ahol az 1879-es nagy árvíz legmagasabb vízszintjét jelölő táblák vannak. A vetélkedő győztese a MÁV Hídfenntartó Főnökségének csapata lett, második helyre a Csongrád megyei Tanács, harmadikra pedig a Kossuth Zsuzsanna Egészségügyi Szakközépiskola együttese került.

A vetélkedő beváltotta a reményeket. A több mint 400 fiatal áttanulmányozta a javasolt irodalmat. A Honismereti Bizottság tagjai a kérdések összeállításában, a vetélkedő lebonyolításában és a bíráló bizottságokban tevékenykedtek. A vetélkedők játékvezetői feladatát *Horváth Zoltán* és *Havasi Zoltán* látták el alapos felkészültséggel és ötletesen.

Oltvai Ferenc